

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (osmého senátu)

25. ledna 2024*

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Soudní spolupráce v trestních věcech – Rámcové rozhodnutí 2005/212/SVV – Konfiskace výnosů a majetku z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti – Článek 1 třetí odrážka – Pojem ‚nástroj‘ – Článek 2 odst. 1 – Povinnost členských států přijmout opatření, která jim umožní konfiskaci nástrojů trestných činů – Vozidlo použité k přepravě zboží, které podléhá spotřební dani a v rozporu se zákonem není opatřeno kolmem“

Ve věci C-722/22,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Městského soudu v Sofii (Sofijski gradski sad, Bulharsko) ze dne 22. listopadu 2022, došlým Soudnímu dvoru dne 24. listopadu 2022, v řízení, které zahájil

Sofijski gradski sad,

SOUDNÍ DVŮR (osmý senát),

ve složení: N. Piçarra (zpravodaj), předseda senátu, N. Jääskinen a M. Gavalec, soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za řeckou vládu: L. Kotroni, A. Magrippi a E. Tsaousi, jako zmocněnkyně,
- za polskou vládu: B. Majczyna, jako zmocněnec,
- za Evropskou komisi: S. Grünheid a I. Zaloguín, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: bulharština.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 1 třetí odrážky a článku 2 rámcového rozhodnutí Rady 2005/212/SVV ze dne 24. února 2005 o konfiskaci výnosů a majetku z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti (Úř. věst. 2005, L 68, s. 49).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci řízení zahájeného z úřední povinnosti ve věci konfiskace vozidel, která někteří, již pravomocně odsouzení členové organizované zločinecké skupiny používali k přepravě zboží podléhajícího spotřební dani, které v rozporu se zákonem nebylo opatřeno kolkem.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Body 1 a 10 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2005/212 zní takto:

„(1) Hlavním motivem přeshraniční organizované trestné činnosti je finanční prospěch. Aby byly veškeré snahy v oblasti předcházení této trestné činnosti a boje proti ní účinné, musí se zaměřit na vyšetřování, zmrazení, zajištění a konfiskaci výnosů z trestné činnosti. To však ztěžují mimo jiné rozdíly mezi právními předpisy členských států v této oblasti.

[...]

(10) Účelem tohoto rámcového rozhodnutí je zajistit, aby všechny členské státy měly účinná pravidla pro konfiskaci výnosů z trestné činnosti, mimo jiné i ve vztahu k důkaznímu břemeni týkajícímu se zdroje majetku osoby odsouzené za trestný čin související s organizovanou trestnou činností. [...]"
- 4 Článek 1 tohoto rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Definice“, ve třetí odrážce stanoví:

„Pro účely tohoto rámcového rozhodnutí se rozumí:

[...]

– ‚nástroj‘ jakýkoli majetek zcela nebo částečně použitý nebo určený k použití libovolným způsobem pro spáchání jednoho nebo více trestných činů“.
- 5 Článek 2 uvedeného rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Konfiskace“, v odstavci 1 stanoví:

„Každý členský stát přijme nezbytná opatření, která mu umožní uložit úplnou nebo částečnou konfiskaci nástrojů trestných činů a výnosů z trestných činů, za něž lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí sazby přesahující jeden rok, nebo majetku, jehož hodnota odpovídá těmto výnosům.“
- 6 Článek 4 téhož rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Právní prostředky“, zní:

„Každý členský stát přijme nezbytná opatření, kterými zajistí, aby mohly všechny zúčastněné osoby dotčené opatřeními podle článků 2 a 3 podávat účinné právní prostředky k hájení svých práv.“

- 7 Článek 5 rámcového rozhodnutí 2005/212, nadepsaný „Záruky“, stanoví:
„Tímto rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost dodržovat základní práva a základní právní zásady, zvláště včetně presumpce nevin, jak je uvedeno v článku 6 Smlouvy o Evropské unii.“

Bulharské právo

- 8 Článek 53 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku (Nakazatelen kodeks) ze dne 1. května 1968 (DV č. 26 ze dne 2. dubna 1968), ve znění použitelném na skutkový stav v původním řízení (DV č. 60 ze dne 5. srpna 2011) (dále jen „NK“), stanoví:

„Bez ohledu na trestněprávní odpovědnost bude ve prospěch státu zkonfiskován:

- a) majetek ve vlastnictví pachatele, který byl určený nebo použitý ke spáchání úmyslného trestného činu;

[...]“

- 9 Článek 234 odst. 1 a odst. 2 bod 3 NK stanoví, že jedná-li se o trestný čin velkého rozsahu, bude držení zboží, které podléhá spotřební dani a v rozporu se zákonem není opatřeno kolkem, potrestáno trestem odnětí svobody na dva roky až osm let a zákazem výkonu určitých povolání nebo činností.
- 10 Podle čl. 321 odst. 2 a odst. 3 bodu 2 NK bude účast na organizované zločinecké skupině sledující finanční prospěch potrestána odnětím svobody na tři léta až deset let.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 11 AP, BP, OP a PG byli na základě čl. 321 odst. 3 bodu 2 NK odsouzeni za to, že se v období od srpna 2011 do června 2012 účastnili činnosti organizované zločinecké skupiny, která za účelem obohacení spáchala trestné činy uvedené v článku 234 NK; AP byl uložen trest odnětí svobody na tři léta, BP a OP trest odnětí svobody na jeden rok a PG trest odnětí svobody na šest měsíců.
- 12 V rámci této organizované zločinecké skupiny koupili AP, BP a GV dne 20. srpna 2011 v Bulharsku tahač návěsů, kterým OP odjel dne 21. srpna 2011 do Řecka a k němuž OP připojil návěš naložený baleními cigaret v hodnotě 2,348 milionu bulharských leva (BGN) (přibližně 1,2 milionu eur); tato balení cigaret nebyla opatřena kolkem. Dne 23. srpna 2011 odjel OP tímto vozidlem do Varny (Bulharsko), kde byl tento náklad uložen do skladu. Dne 24. srpna 2011 byl uvedený náklad zkonfiskován policií. Za tento trestný čin byli AP, BP, OP a GV odsouzeni na základě čl. 234 odst. 2 bodu 3 NK, kdy AP byl uložen trest odnětí svobody na jeden rok a jedenáct měsíců, BP a OP byl uložen trest odnětí svobody na jeden rok a GV trest odnětí svobody na čtyři léta.
- 13 V tomto kontextu Městský soud v Sofii (Sofijski gradski sad, Bulharsko), který je předkládajícím soudem, zahájil z úřední povinnosti řízení, aby rozhodl o tom, jak má být naloženo s věcnými důkazy shromážděnými během trestního řízení, které vedlo k odsouzením, jež jsou uvedena v bodech 11 a 12 tohoto rozsudku a nabyla právní moci. Předkládající soud si klade zejména

otázku, zda byly tahač návěsů a návěs, pomocí kterých byl náklad balení cigaret, jež nebyla opatřena kolkem, převezzen z Řecka do Bulharska, použity jako „nástroj“ trestného činu ve smyslu čl. 1 třetí odrážky rámcového rozhodnutí 2005/212.

- 14 Předkládající soud poznamenává, že vnitrostátní právní úprava dotčená v původním řízení jako trestný čin kvalifikuje držení zboží, které podléhá spotřební dani a není opatřeno kolkem, ale nikoli přepravu tohoto zboží. Předkládající soud dále uvádí, že Nejvyšší kasační soud (Varhoven kasacionen sad, Bulharsko) měl ve výkladovém rozhodnutí č. 2/13 ze dne 18. prosince 2013 za to, že vozidlo nebo dopravní prostředek, v němž bylo nalezeno zboží podléhající spotřební dani, které nebylo opatřeno kolkem a spadá do působnosti článku 234 NK, nepředstavují nástroj tohoto trestného činu, a nemohou být tedy zkonfiskovány podle čl. 53 odst. 1 písm. a) NK.
- 15 Předkládající soud je nicméně toho názoru, že držení představuje skutečnou moc nad takovým zbožím a jeho přeprava je projevem této moci. Podle předkládajícího soudu byly tedy tahač návěsů a návěs, o které jde v původním řízení, použity jako „nástroje“ trestného činu, kterým je držení „značného množství“ balení cigaret neopatřených kolkem.
- 16 Za těchto podmínek se Městský soud v Sofii (Sofijski gradski sad) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je v souladu s článkem 2 rámcového rozhodnutí 2005/212, ve spojení s jeho čl. 1 třetí odrážkou, výklad vnitrostátní právní úpravy v tom smyslu, že nákladní motorové vozidlo (tahač návěsů a návěs), jež bylo členy organizované zločinecké skupiny použito k držení a přepravě velkého množství zboží podléhajícího spotřební dani (cigaret) a neopatřeného kolkem, nemá být zkonfiskováno jako nástroj trestného činu?“

K předběžné otázce

- 17 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 1 třetí odrážka a článek 2 rámcového rozhodnutí 2005/212 musí být vykládány v tom smyslu, že vozidlo použité k přepravě zboží, které podléhá spotřební dani a v rozporu se zákonem není opatřeno kolkem, představuje „nástroj“ trestného činu.
- 18 Podle čl. 1 třetí odrážky rámcového rozhodnutí 2005/212 pojem „nástroj“ zahrnuje „jakýkoli majetek zcela nebo částečně použitý nebo určený k použití libovolným způsobem pro spáchání jednoho nebo více trestných činů“.
- 19 Článek 2 odst. 1 tohoto rámcového rozhodnutí ukládá každému členskému státu povinnost přijmout nezbytná opatření, která mu umožní uložit úplnou nebo částečnou konfiskaci nástrojů trestných činů a výnosů z trestných činů, za něž lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí sazby přesahující jeden rok, nebo majetku, jehož hodnota odpovídá těmto výnosům.
- 20 Z těchto ustanovení a zejména z výrazů „jakýkoli majetek“ a „libovolným způsobem“ vyplývá, že pokud je majetek použitý nebo určený k použití ke spáchání trestného činu, který spadá do působnosti tohoto rámcového rozhodnutí, představuje „nástroj“ tohoto trestného činu.
- 21 V projednávané věci z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že za trestný čin, o který se jedná v původním řízení a který je stanoven v čl. 234 odst. 2 bodě 3 NK, tedy držení značného množství zboží, které podléhá spotřební dani a není opatřeno kolkem, lze uložit trest odnětí

svobody na dva roky až osm let. S výhradou ověření, která musí provést předkládající soud, tedy tento trestný čin může spadat do působnosti rámcového rozhodnutí 2005/212 na základě jeho čl. 2 odst. 1.

- 22 Pokud je tedy vozidlo „libovolným způsobem“ použito ke spáchání takového trestného činu, spadá toto vozidlo pod pojem „nástroj“ ve smyslu čl. 1 třetí odrážky tohoto rámcového rozhodnutí, aniž je třeba rozlišovat, zda je uvedené vozidlo použito jako dopravní prostředek nebo jako prostředek pro držení či skladování zboží, které je předmětem dotyčného trestného činu.
- 23 S ohledem na otázky, jež si klade předkládající soud, je třeba zdůraznit, že ze závazné povahy takového rámcového rozhodnutí, jako je rámcové rozhodnutí 2005/212, vyplývá zejména pro soudy členských států povinnost vykládat vnitrostátní právo v co největším možném rozsahu ve světle znění a účelu dotyčného rámcového rozhodnutí, aby dosáhly výsledku jím zamýšleného. Tato povinnost je inherentní systému Smlouvy o FEU, jelikož umožňuje, aby vnitrostátní soudy v rámci svých pravomocí zajistily plnou účinnost unijního práva, rozhodují-li o sporech, které jim byl předložený (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. června 2005, Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, bod 43, a rozsudek ze dne 29. června 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, bod 31 a citovaná judikatura).
- 24 Zásada konformního výkladu vyžaduje, aby vnitrostátní soud vzal případně v úvahu veškeré vnitrostátní právo za účelem posouzení, v jakém rozsahu může být použito tak, aby nedošlo k výsledku, který by byl v rozporu s výsledkem sledovaným dotyčným rámcovým rozhodnutím. Tato zásada však nemůže sloužit jako základ pro výklad vnitrostátního práva *contra legem* (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. června 2005, Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, bod 47, a rozsudek ze dne 8. listopadu 2016, Ogňanov, C-554/14, EU:C:2016:835, bod 66 a citovaná judikatura).
- 25 Povinnost vnitrostátního soudu přihlížet k obsahu rámcového rozhodnutí, když vykládá a používá relevantní pravidla vnitrostátního práva, je totiž omezena obecnými právními zásadami, zejména zásadami právní jistoty a zákazu zpětné účinnosti. Tyto zásady brání tomu, aby tato povinnost mohla na základě rámcového rozhodnutí a nezávisle na zákonu přijatém k jeho provedení vést ke stanovení nebo zpřísnění trestní odpovědnosti těch osob, které se dopustily protiprávního jednání (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. června 2005, Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, body 44 a 45, a rozsudek ze dne 24. června 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, bod 75 a citovaná judikatura).
- 26 Za těchto podmínek povinnost konformního výkladu vyžaduje, aby vnitrostátní soudy z vlastní pravomoci upustily od použití jakéhokoli výkladu vyššího soudu, který by pro ně byl podle vnitrostátního práva závazný, pokud je tento výklad neslučitelný s daným rámcovým rozhodnutím. Vnitrostátní soud se tudíž nemůže platně domnívat, že nemůže vnitrostátní ustanovení vyložit v souladu s unijním právem již jen z toho důvodu, že toto ustanovení bylo předtím vyšším soudem konstantně vykládáno ve smyslu, který není s tímto právem slučitelný, a takovým způsobem uplatňováno (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. června 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, body 78 a 79 a citovaná judikatura).
- 27 V projednávané věci je třeba uvést, že se ustanovení rámcového rozhodnutí 2005/212, která jsou předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, netýkají rozsahu trestní odpovědnosti osob dotčených případnou konfiskací a že ke konfiskaci nástrojů, které sloužily ke spáchání trestného činu, ve prospěch státu dochází podle čl. 53 odst. 1 NK „bez ohledu na jakoukoli trestní odpovědnost“.

- 28 Mimoto jakékoli rozhodnutí týkající se případné konfiskace ve věci v původním řízení musí podle článku 5 rámcového rozhodnutí 2005/212 dodržovat základní práva, zejména právo na vlastnictví zakotvené v čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie, ve spojení s jejím čl. 52 odst. 1. Taková konfiskace nemůže zasahovat do práva třetí osoby na vlastnictví, jedná-li tato osoba v dobré víře a nevěděla a nemohla vědět, že její majetek byl použit ke spáchání trestného činu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. ledna 2021, Okražna prokuratura – Chaskovo a Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, EU:C:2021:8, bod 55).
- 29 Kromě toho článek 4 rámcového rozhodnutí 2005/212, vykládaný ve světle článku 47 Listiny základních práv, ukládá členským státům povinnost zajistit, aby mohly všechny zúčastněné osoby dotčené konfiskací podávat účinné právní prostředky k hájení svých práv. Těmito osobami jsou nejen osoby, které jsou shledány vinnými ze spáchání trestného činu, ale i třetí osoby, jejichž majetek je touto konfiskací dotčen (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. ledna 2021, Okražna prokuratura – Chaskovo a Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, EU:C:2021:8, body 60, 61 a 63).
- 30 S ohledem na výše uvedené důvody je třeba na položenou otázku odpovědět, že čl. 1 třetí odrážka a článek 2 rámcového rozhodnutí 2005/212 musí být vykládány v tom smyslu, že vozidlo použité k přepravě zboží, které podléhá spotřební dani a v rozporu se zákonem není opatřeno kolkem, představuje „nástroj“ trestného činu.

K nákladům řízení

- 31 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (osmý senát) rozhodl takto:

Článek 1 třetí odrážka a článek 2 rámcového rozhodnutí Rady 2005/212/SVV ze dne 24. února 2005 o konfiskaci výnosů a majetku z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti

musí být vykládány v tom smyslu, že

vozidlo použité k přepravě zboží, které podléhá spotřební dani a v rozporu se zákonem není opatřeno kolkem, představuje „nástroj“ trestného činu.

Podpisy